

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 830/2016-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného obchodnou spoločnosťou ŠKODA LEGAL s. r. o., Dolná 6, Banská Bystrica, v menej ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Ing. Veronika Škodová, PhD., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trnava č. k. 23 NcKR 6/2015-15 zo 4. septembra 2015 a uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 31 CoKR 10/2015-42 z 22. apríla 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 3. augusta 2016 sa [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), domáhal

vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho v záhlaví označených základných práv a slobôd uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) č. k. 23 NcKR 6/2015-15 zo 4. septembra 2015 a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 31 CoKR 10/2015-42 z 22. apríla 2016 a ktorým by napadnuté uznesenia týchto súdov zrušil.

2. Predmetom prvostupňového konania bolo rozhodovanie o návrhu sťažovateľa (úpadcu) na povolenie jeho oddlženia, ktorý podal v rámci konkurzného konania na jeho majetok vedeného okresným súdom pod sp. zn. 25 K 35/2013. Motívom podania tohto návrhu bola obava sťažovateľa, že po tom, ako okresný súd uznesením z 30. marca 2015 rozhodol, že zrušuje konkurz na majetok sťažovateľa po splnení konečného rozvrhu výťažku, k čomu aj došlo, keď v dôsledku uspokojenia 100 % prihlásených pohľadávok dvoch nezabezpečených veriteľov v celkovej sume 1 723,09 € nezostali neuspokojené pohľadávky, najväčší veriteľ sťažovateľa – [REDAKOVANÉ], ktorá sa do konkurzu neprihlásila, bude od sťažovateľa požadovať „splatenie celej výšky dlhu, ktorý predstavoval viac ako 91 % všetkých dlhových dlžníka“. Okresný súd napadnutým uznesením návrh sťažovateľa zamietol, keď s poukazom na podstatu inštitútu oddlženia vyplývajúcu z § 166 a nasl. zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“) dospel k názoru, že „povolením oddlženia dlžníka by nebol naplnený jeho účel, ktorým je uspokojenie tých pohľadávok veriteľov, ktoré neboli uspokojené v rámci konkurzného konania, a to z dôvodu, že v priebehu konkurzu došlo k uspokojeniu všetkých veriteľov, ktorí si prihlásili svoje pohľadávky a zároveň neboli správcom popreté... Vyššie uvedené svedčí o tom, že niet veriteľov, ktorých pohľadávky by bolo potrebné uspokojiť v rámci oddlženia.“.

3. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom poukázal na to, že jeho úpadok spôsobila neschopnosť splácať záväzok práve toho veriteľa, ktorý sa do konkurzu neprihlásil ani po tom, ako ho sťažovateľ o vyhlásení konkurzu na jeho majetok informoval. V tejto súvislosti vyjadril presvedčenie, že „účelom inštitútu oddlženia nie je len uspokojiť pohľadávky veriteľov, ktoré neboli uspokojené v rámci konkurzného konania,

ale aj poskytnúť dlžníkovi, po plnení zákonných podmienok, možnosť zbaviť sa svojich dlhov vzniknutých pred vyhlásením konkurzu. Nie je pritom relevantné, či si veriteľ pohľadávku do konkurzu prihlásil alebo nie. V opačnom prípade by takáto úprava poskytovala priestor pre rôzne špekulácie zo strany veriteľov, ktorí by svoje pohľadávky úmyselne do konkurzov fyzických osôb neprihlasovali a po zrušení konkurzu by tieto od dlžníka vymáhali formou súdnych a exekučných konaní. Išlo by o zjavné obchádzanie zákona a súd by takýmto rozhodnutím toto obchádzanie legalizoval.“.

4. Krajský súd napadnutým uznesením uznesenie okresného súdu ako vecne správne podľa v tom čase účinného § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) potvrdil. V relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia pritom uviedol, že v danom prípade neboli splnené zákonné podmienky pre povolenie oddĺženia sťažovateľa podľa § 168 ods. 1 a § 169 ods. 1 zákona o konkurze, „*nakoľko tu absentuje existencia takých pohľadávok veriteľov, ktoré boli v konkurze prihlásené, zistené a zaradené do konečného rozvrhu, avšak neboli v zistenom rozsahu uspokojené*“. Podľa názoru krajského súdu *«počas skúšobného obdobia je možné uspokojovať iba tie neuspokojené pohľadávky, ktoré sú uvedené v konečnom rozvrhu výťažku a preto pohľadávky, ktoré si veritelia v konkurze neuplatnili, nemohli byť uspokojované ani v prípade povolenia oddĺženia. Tieto pohľadávky si veritelia môžu vymáhať po zrušení konkurzu bez akýchkoľvek obmedzení. Ak nedôjde k ich preklúzii, alebo nebude uplatnená námietka premlčania, a to v celej ich výške, rovnako ako všetky pohľadávky, ktoré vzniknú po zrušení konkurzu. Odvolací súd má za to, že oddĺženie nemá právne účinky na pohľadávky tých veriteľov, ktoré neboli uplatnené v konkurze. Odvolací súd poukazuje na právny záver [REDAKOVANÉ], uvedený v komentári zákona o konkurze a reštrukturalizácii, prvé vydanie 2012, C. H. BECK na str. 981, ku ktorému dospel na základe systematického a historického výkladu zákona s využitím komparatívnej metódy: „Ak zákonodarca mal záujem sťahovať právne účinky oddĺženia aj na pohľadávky, ktoré neboli v konkurze uplatnené, bol by to urobil tak, ako pri reštrukturalizácii, keď stanovil, že pohľadávky, ktoré neboli prihlásené, sa stávajú nevymáhateľnými (§ 155 ods. 2 ZoKR). Rovnakú úpravu obsahoval aj § 53 ods. 3 zákona o konkurze a vyrovnaní č. 328/1991 Zb.».*

5. S uvedenými závermi okresného súdu a krajského súdu sťažovateľ nesúhlasí a opakujúc identické argumenty, aké uplatnil v konaniach pred týmito súdmi, v sťažnosti vyjadruje presvedčenie, že *„oba súdy nedbalo posúdili skutkový stav a v odôvodnení nedostatočne ozrejmili vnútorný myšlienkový pochod pri rozhodovaní. Súčasne svojím konaním nerešpektovali hlavný účel zákona, ako aj vyššie spomenuté základné práva sťažovateľa“*. Krajskému súdu navyše vytýka, že vzhľadom na znenie § 9 ods. 3 písm. a) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.) účinného *„ku dňu podania odvolania“* (ďalej len *„zákon o sídlach a obvodoch súdov“*) *„nebol súdom príslušným, a teda ani zákonným na rozhodovanie proti odvolaniu podaného sťažovateľom proti rozhodnutiu Okresného súdu Trnava“*, pretože takýmto súdom bol Krajský súd v Bratislave.

II.

6. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04). V súvislosti s tým ústavný súd opakovane judikoval, že pri uplatňovaní tejto právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený

preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

7. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd (každý) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

8. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že na preskúmanie napadnutého uznesenia okresného súdu bol v prvom rade príslušný krajský súd ako súd druhostupňový, ktorého právomoc predchádzala právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmať rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto veci, preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (podobne IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09 a iné).

9. V rámci predbežného prerokovania zvyšnej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, ústavný súd so zreteľom na ním uplatnenú argumentáciu dospel k názoru, že sťažnosť nie je opodstatnená.

10. Ústavný súd už v minulosti judikoval, že zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09). Prvoradým účelom základného práva na zákonného sudcu vyplývajúceho z čl. 48 ods. 1 ústavy je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo prinajmenšom za účelový (m. m. IV. ÚS 116/2011). Toto základné právo je konkretizované v jednotlivých procesných kódexoch, resp. v predpisoch upravujúcich organizáciu súdnictva a postavenie sudcov.

11. Do účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (1. júla 2016, ďalej len „CSP“), ktorý príslušnosť na konkurzné konanie a reštrukturalizačné konanie upravuje prostredníctvom § 24, kauzálnu príslušnosť konkurzných a reštrukturalizačných (vyrovnacích) súdov a ich obvodov upravených zákonom o sídlach a obvodoch súdov prostredníctvom § 9, ktorý nová práva úprava prebrala.

12. S cieľom zjednotenia výkladu posudzovania príslušnosti súdov na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam vydaným v konaniach vyvolaných konkurzným konaním obchodnoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v zjednocujúcom stanovisku č. 98/2014 z 1. júla 2014, vyslovilo, že: „*Ustanovenie § 9 ods. 3 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene*

zákona č. 99/1963 Zb. (Občiansky súdny poriadok) v znení neskorších predpisov neupravuje príslušnosť súdov na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam vydaným v sporoch vyvolaných konkurzným konaním. Príslušnosť súdov na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam vydaným v konaniach vyvolaných konkurzným konaním sa posudzuje podľa všeobecnej právnej úpravy (ust. § 10 ods. 1 O. s. p. a ust. § 3 zákona č. 371/2004 Z. z.).“ Z § 10 ods. 1 OSP pritom vyplývalo, že krajské sudy rozhodujú o odvolaniach proti rozhodnutiam okresných súdov. Podľa § 3 ods. 2 zákona o sídlach a obvodoch súdov sídlom Krajského súdu v Trnave je mesto Trnava; jeho obvod tvoria obvody týchto súdov: a) Okresného súdu Trnava...

13. Uvedené skutočnosti jednoznačne vyvracajú názor sťažovateľa, že o jeho odvolaní mal rozhodnúť Krajský súd v Bratislave. Keďže uznesenie okresného súdu, ktorým zamietol návrh sťažovateľa na povolenie jeho oddĺženia, nebolo vydané priamo v konkurznom konaní, na rozhodnutie o podanom opravnom prostriedku bol príslušný krajský súd.

14. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že k úlohám právneho štátu patrí aj vytvorenie právnych a faktických garancií na uplatňovanie a ochranu základných práv a slobôd ich nositeľov, t. j. fyzické osoby a právnické osoby. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní, ktoré sú dostupné bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky základných práv a slobôd. Existenciou takýchto konaní sa však nevyčerpávajú ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkým zákonom ustanovených prostriedkov na dosiahnutie účelu takých procesných postupov. Ústavný súd z tohto hľadiska osobitne pripomína objektivitu takého postupu orgánu verejnej moci (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa v konaní

a rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci. Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejaviť nielen vo využití všetkých dostupných zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich využitia v súlade s procesnými predpismi.

15. Po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu (bod 4) ústavný súd dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvostupňové konanie, pričom nezistil, že by tieto závery krajského súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). O taký prípad tu však nejde.

16. Ústavný súd sa z odôvodnenia napadnutého uznesenia taktiež presvedčil, že krajský súd sa odvolacími námietkami sťažovateľa (bod 5) zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m.

IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

17. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (podobne II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08, I. ÚS 296/2010 a iné).

18. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2016